

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA



ANUL VI Nr. 45
 8 NOEMVRIE 1925

In acest număr: Avem patriarh de Octavian Goga; Arbiter elegantiarum, poezie de Al O. Teodoreanu; In jurul succesiunii: un aspect de Mihail Manolescu; Renegarea trecutului de Alexandru Hodoș; La mănăstirea Cozia de I. Petrovici; Pericolul bolșevic de N. Lupu Kostaki; Soarta invalizilor de război de C. Argintaru; Pacea occidentală și nesiguranța orientală de I. Paleologu; Săptămâna politică: O precizare a situației; Slugărnicie și țafnă de Ion Balint; Gazeta rimată: Legenda Mănăstirii Argeș de Meșterul Tranole; Insemnări: Chestiunea școlară în Ardeal; Politică și politicianism; Meșterul Manole; Trăiască opoziția-unită; O farsă; Un manifest comunist; Din ghetto; etc. etc.

CLUJ

REDACTIA SI ADMINISTRATIA: PIATA CUZA VODĂ No. 16

Un exemplar 10 Lei

Țara Noastră



Avem Patriarh

În alcătuirile noastre de după război, toate așezămintele ni se resimt de augmentarea proporțiilor și în toate domeniile, paralel cu necesitățile mărite, se creiază organe corăspunzătoare. Biserica nu s'a putut sustrage acestui proces de creștere grăbită, care e nota cea mai caracteristică a vieții de stat actuale în țările ce și-au realizat de curând unitatea națională.

Am avut deci înfăptuirea Patriarhiei românești, cea mai înaltă expresie a autocefaliei.

O evoluție de veacuri se desăvârșește prin acest act, venit ca un corolar al împlinirii hotarelor. Cu o strălucire vrednică de însemnătatea evenimentului s'a investit, în persoana părintelui Miron Cristea, cel dintâi Patriarh al României. Clerul și poporul deopotrivă au înțeles semnificarea praznicului, plecându-se cu cuviință în fața convoiului a cărui podoabă orientală reamintea vremile de glorie ale bisericii bizantine. Din depărtări, din toate punctele de razim ale ortodoxiei istorice, s'au prezentat prelați cari și-au adus închinarea lor, transformând sărbătoarea dela București într'un prilej de manifestare ecumenică. Prin prezența lor aici se învedera însăși situația actuală a bisericii răsăritene. Deodată cu dispariția Rusiei ca factor hotărâtor în lumea ortodoxă, Patriarhatul nostru s'a putut înființa nu numai fără nici un impediment canonic, care odinioară s'ar fi ridicat, ci și cu concursul binevoitor al tuturor instituțiilor surori. Motivul acestei

orientări noi este a se căuta de sigur în prestigiul proaspăt al vieții noastre de stat, care în împrejurările de astăzi, după prăbușirile din vecini, reprezintă cel mai de seamă refugiu pentru ortodoxie. De-aceia, Patriarhatul ce s'a înființat ca o atribuțiune normală a rolului nostru de mare putere politică implică oarecum pe viitor nu numai o reală independență bisericească, ci și o atitudine de ocrotire protectoare pentru creștinismul înrudit cu noi...

În afară de chestiunea de prestigiu însă, din punctul de vedere al organizării administrative eclesiastice interioare, cărja de Patriarh este sceptrul de domnie într'o așezare perfect orânduită. S'ar părea, că după-ce toate lucrările de unificare s'au terminat, după-ce organismul integral a fost așezat pe aceeași solidă temelie, a venit și acest suprem simbol ca o rezultată a unei opere bine încheiate. Din nenorocire aici lucrurile sunt altfel, și noi nu avem nici un motiv să ne amăgim în fața realității. Legăturile dintre vechiul Regat și provinciile alipite n'au progresat nici pe-acest teren mai mult ca în alte ramuri. Dimpotrivă, s'ar putea spune că până astăzi mai mult principiul izolării a călăuzit moștenirile regimurilor străine, și că bisericește unificarea stagnează. Cu excepția sfântului Sinod, care întrunește în sânul său la rare ocazii pe conducătorii diferitelor eparhii, nici o corporațiune n'a fost până acum care să devie ecoul autorizat al vieții religioase din țară. Șapte ani s'au scurs, până ce în puterea unei legi cu dispoziții de ordin general s'au săvârșit abia acum alegerile pentru întâiul parlament bisericesc la noi. E foarte firesc, deci, că în astfel de circumstanțe s'a păstrat starea de mozaic cu vechile particularități locale, cu Constituție deosebită și cu metode practice divergente. Ar fi fost, poate, nemerit ca în linii mari să se satisfacă nevoile unității, să se netezească asperitățile, și numai ca o încoronare să vie la urmă mitra Patriarhului, punctul arhimedic al unui perfect angrenaj. Dacă s'a avansat acest acord final a fost poate tocmai ca să se forțeze o evoluție, și toți suntem în drept să așteptăm cel puțin de-acum înainte o accelerare a lucrărilor.

Dar, cum spuneam în atâtea rânduri, pe lângă îndeplinirea tuturor formelor, conținutul este esența unei mișcări de credință. Astăzi biserica e atât de primejduită în existența ei, încât nu poate fi salvată numai prin străluciri de ordin ritual, ori-cât de monumentale. Trăim o perioadă de sgudui morale în care tendințele subversive și-au făcut curs, și-o serie întreagă de formule inoportune dă năvală din străini asupra legii strămoșești. De-oparte sugestiunile bolșevismului dărâmător, de alta misticismul activ al atâtor secte, se aruncă asupra

sufletelor și vor să le cucerească. Scepticismul clasei noastre conducătoare nu le poate stăvili și statul e dezarmat în fața acestor imponderabile morale, care nu se distrug nici cu baioneta, nici cu ordonanțe ministeriale... Trebuie să vie amvonul luptător, *eclesia militans*, care să limpezească atmosfera.

În credința, că Patriarhia nu e decât un început de viață nouă, că sub ocrotirea ei sufletul dela țară va putea fi smuls din jocul capricios al panteismului popular și societatea dela orașe va putea fi convertită la un real creștinism, mintea noastră, păstrând pentru multă vreme aducerea aminte a acestui praznic sobornicesc, așteaptă ca o binefacere o viitoare mare biruință a crucii în sufletul mulțimii...

OCTAVIAN GOGA





ARBITER ELEGANTIARUM

Petronius din lectică scoboară
In purpură cu ciucuri auriți,
E cel mai strălucit dintre quirii
Din câți văzuse Roma quiritară.

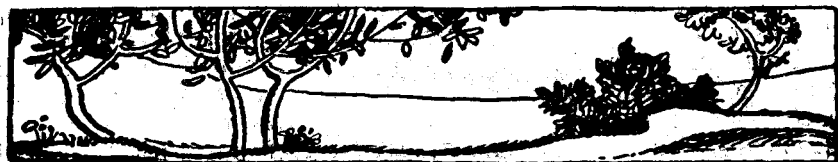
Un murmur lung prin forum se strecoară,
Și 'n toate răsfățatul de zeiți,
Urmat de curtea lui de sateliți,
Spre templu sue cea din urmă scară.

Dar iată-un cerșetor schilod din plebe
O rugă prinde tremurând să 'njhebe.
Petronius îi vără 'n piept cuțitul.

Pompeia, mângăindu-și mult iubitul
Iși potrivește salba de la gât:
„De ce l'ai omorât?”

— „Era urât.”

AL. O. TEODOREANU



In jurul succesiunii: un aspect

Suntem în preajma unei noi guvernări. Că actualul guvern va dăinui o lună sau mai multe, este indiferent; activitatea sa este de fapt sfârșită.

În fața succesiunii deschise se aruncă tot felul de ipoteze și se ridică tot soiul de pretenții. Dar dintre toți acei cari își închipuiesc că pot face prognosticuri asupra soluției de mâine, puțini înțeleg să ajungă la ea pornind numai dela examinarea logică a adevăratelor nevoi ale țării în clipa de față.

Cei mai mulți pun guvernul viitor când în funcție de ambițiunile onora, când în funcție de „drepturile” altora.

După aceștia, un guvern trebuie să fie în primul rând un mozaic reprezentativ al curentelor dominante de opinie, o simplă formulă de exprimare a rezultatului concurenței electorale.

De altfel, în concepția ortodoxă a parlamentarismului, — concepție pe care apostolii democrației integrale încearcă să o prezinte și pentru țara noastră ca un ideal, — guvernul trebuie să fie în mod esențial un mijloc de realizare a unui echilibru trecător între forțele politice în competițiune, adică un instrument de potolire a veleităților parlamentare iar nu un instrument de activitate practică și cotidiană în folosul țării.

Căci, ce este din punct de vedere practic un *guvern mozaic*? El este rezultatul întâmplător al unei distribuțiuni de roluri între oameni cari nu se cunosc, și între cari nici o autoritate nu a venit să facă o clasare și o normală repartizare. Concepției perimate a *guvernului-mozaic*, realitățile severe de astăzi îi opun ideea *guvernului-echipă*.

Un guvern-echipă este un guvern emanat de *un singur organism politic* și conceput *in mod armonios* de către conducătorul său. În el, rolurile și atribuțiunile corăspund trebuințelor țării și specialității colaboratorilor. Fiecare departament este ținut cu pricepere, și toate împreună sunt coordonate într'un tot quasi-organic.

Numai un astfel de guvern poate dovedi unitate, concepție și promptitudine în execuție. *Iată de ce putem afirma, că cea dintâi consecință a unor situații grele pentru țară este evidențierea și impunerea superiorității guvernelor emanate de un singur partid.*

Care sunt însă, — în afară de această condiție prealabilă aproape indispensabilă, celelalte condiții care decurg din exigențele vremii?

Problema principală, și am putea spune rostul de a fi al guvernului de mâine, este remedierea crizei economice și financiare. Multe din celelalte crize ale zilei — cum este criza culturală sau chiar criza morală, — nu sunt în mare măsură decât reflexul crizelor materiale. Astfel imperativul cel mai puternic al guvernării de mâine trebuie să fie ieșirea din marasmul economic și din stagnarea financiară.

În mijlocul tuturor problemelor economico-financiare stă problema bugetară. Echilibrul bugetar formal de astăzi, bazat pe comprimarea salariilor și pe neglijarea îndatoririlor statului, este echilibrul mizeriei. Orice îmbunătățire în țară trebuie dar să înceapă cu sfărâmarea cercului de fier care strânge și comprimă viața națională.

A răsplăti munca magistraților, profesorilor, și funcționarilor, a asigura o viață demnă ofițerilor și soldaților, și în sfârșit a reanima viața economică prin îmbunătățirea comunicațiilor și a utilităților naționale sunt astăzi imperativele categorice ale vremii.

Aceste realizări cer însă și mari mijloace.

Mergând pe făgașul în care vrea să ne angajeze demagogia, nu am putea ajunge nici odată la un echilibru bugetar, și aceasta cu atât mai mult cu cât unele venituri de astăzi ale statului, cum sunt taxele de export, sunt expuse — oricare ar fi politica de stat — să dispară, și în schimb datoria noastră de război, până astăzi neluată în seamă, este menită să îngreueze și mai mult partea pasivă a bugetului.

În aceste condiții sporirea veniturilor statului este singura scăpare. Această sporire, considerată din punctul de vedere al intereselor superioare naționale este legitimă, țara noastră fiind astăzi, — socotind pe cap de locuitor, — cea mai puțin impusă la dări dintre toate țările lumii, afară de Rusia.

Mai mult decât atât, gradul de fiscalitate pe care l-am atins azi este încă mult mai mic decât acel pe care în mod normal l-am putea susține păstrând proporția cu vechea Românie, chiar dacă am ține seamă în mod corect de scăderea de astăzi a producției.

Astfel, pe de o parte exigențele elementare ale vieții naționale reclamă o sporire însemnată a cheltuielilor, iar pe de altă, parte fără a ieși din normalitate, *mai este loc larg pentru o sporire rațională a veniturilor statului.*

Cum se poate face această sporire?

Desigur în primul rând printr'o ridicare a producției generale grație unei politici economice largi. Dar intensificarea producției se face cu greutate și dă rezultate lente. Până atunci sunt necesare mijloace *imediate.*

Acestea nu pot fi decât mijloacele fiscale: ridicarea impozitelor cu un slab randament, cum sunt impozitele pe agricultură și pe clădiri, revizuirea în sens protecționist a tarifelor vamale, sau în sfârșit, și în mod principal, *o taxare severă a imensei consumații de alcool care are loc astăzi în țară.*

Toate aceste măsuri sunt mai mult sau mai puțin impopulare,

Toate lovesc în mod simțit sau ascuns, nu numai în clasele bogate, dar și în marea masă a cetățenilor. Toate trebuiesc primite cu resemnare, cum se primesc sacrificiile necesare și inevitabile.

(Desigur, între cei care vor avea de suportat sacrificii nu cei din urmă trebuie socotiți oamenii politici, cari vor lua asupra lor sarcina nesimpatică de a preconiza și impune astfel de măsuri dureroase!)

* * *

Iată cum examinarea sumară a nevoilor mari ale momentului ne-a dus la aceste concluziuni concrete și neînlăturabile: *Refacerea economică nu se poate concepe fără o repede normalizare bugetară, iar această normalizare nu se poate obține decât printr'o serioasă politică fiscală, care nu poate să cruțe nici masele mari ale populației.*

Cine vrea scopul trebuie să vrea și mijloacele. Cine își propune să salveze astăzi țara și să o îndrumeze *altfel* decât cu încetineala de până astăzi spre marile ei destine, trebuie să vrea și o politică financiară bazată pe sacrificiile tuturor, și a celor de sus și a celor de jos.

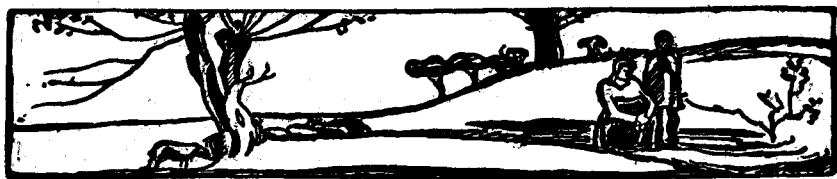
Și atunci suntem în drept să ne întrebăm: Sunt oare în stare partidele demagogice, care au agitat până astăzi fără scrupul nemulțumirile și poftele multor mii, să ducă o asemenea politică? Pot oare realiza un buget suficient (și în acelaș timp echilibrat) oamenii cari au făgăduit pe toate drumurile satelor micșorarea dărilor și pe toate ulițele orașelor ridicarea lefuitilor? Vor putea ei să revizuiască impozitele directe, să mărească impozitele indirecte, și să sporească cel puțin taxele pe alcool fără a nu abjura dela tot ceiace au făgăduit și dela tot ceiace au mințit?

Și, chiar dacă printr'o călcare de cuvânt, obișnuită demagogilor, ar încerca să facă o politică fiscală serioasă, ar avea ei oare autoritatea morală să ceară sacrificii unui popor căruia nu i-au făgăduit decât beneficii?

Iată marele obstacol, care stă astăzi în calea spre succesiune a partidelor antreprenoare ale demagogiei. *Și iată de acesté partide și în special partidul țărănesc, ai cărui specialiști financiari sunt în acelaș timp și cei mai generoși împărțitori de făgăduieli irealizabile, ar fi în imposibilitate morală și în imposibilitate politică de a da o soluție crizei noastre financiare.*

Ah! dacă țara aceasta ar putea deveni fără picol un obiect de experiență, ce frumoasă lecție ar fi de dat tuturor acestor agitatori — specialiști și nespecialiști — aducându-i cu forța la guvern și silindu-i să-și îplinească în acelaș timp făgăduielile de ușurare a apăsării fiscale și cele de nemăsurată sporire a cheltuielilor statului... Și în fața falimentului lor învederat, ce sancțiune plină de învățăminte ar merita acești speculatori cu știință, dar fără conștiință, ai durerilor vremii!

MIHAIL MANOILESCU



Renegarea trecutului

— Note pe marginea unui pamflet literar —

Acum câțva timp, d. Léon Daudet, naționalist militant și doctrinar al monarhismului, a scos o carte violentă împotriva unui secol întreg de strălucire a spiritului francez. Cartea se cheamă „Stupidul veac al nouăsprezecelea” și se străduiește să realizeze o stăruitoare operă de dărâmare a unor idoli consacrați. De-alungul câtorva sute de pagini ai impresia că te plimbi, condus de o dușmănoasă călăuză, pe aleele unui parc plin de statui răsturnate. D. Léon Daudet, ca un regalist convins ce se găsește, reneagă toate talentele pe care le-a dat Republica. Nu merge până acolo, încât să spună că dela detronarea Bourbonilor nu s'a mai născut, pe teritoriul Franței, niciun poet de geniu și niciun gânditor demn de gloria posterității, dar e de părere că nu aceștia au fost socotiți drept valorile reprezentative ale secolului trecut, care a glorificat pe Victor Hugo când avea pe Barbey d'Aureville, și a acceptat tirania teoriilor lui Taine când putea să se mulțumească, pur și simplu, cu Sainte-Beuve...

Minunatul pamflet literar al dlui Léon Daudet, nedrept și pătimăș la fiecare pagină, nu se ține în picioare prin tăria argumentelor, ci prin scânteietoarea vervă cu care a fost scris. Indrăzneala sa proprie ar fi fost de ajuns ca să-l doboare, dacă logica faptelor n'ar fi fost admirabil înlocuită prin forța invectivelor. Violența e, câteodată, apanajul sincerității. Și scriitorul sincer (când nu e plicticos) interesează totdeauna. Chiar când nu are dreptate. Sau poate, tocmai atunci. Oamenii cari au prea multă dreptate sunt nesuferiți.

Firește, în calitatea noastră de excelenți orientali, cari suntem datori să ne ținem cu pașii noștri mărunți după umbrelul capricios al culturilor apusene, ne-am pomenit și la București cu imitatori de-al dlui Léon Daudet. Avem și noi, vorba lui Cațavescu, iconoclaștii noștri! Trăiesc, și pe malurile Dâmboviței, poeți cari cresc pisici ca Baudelaire, prozatori cari scriu fără subiect ca Marcel Proust și critici cari dărâmă zeii de pe socluri, ca André Gide. Dacă vreți să știți, cafeneaua Capșa, unde marmura meselor de consumație se preschimbă în pietre pentru templul fiecăruia, e mai aproape de Paris decât de Chitila. Rafturile cu ultimele noutăți pariziene ale librăriei dlui Kohn sunt

numai la câțiva pași depărtare. Acolo, printre volume și cataloage, toți suntem vecini cu d. Paul Valéry.

Prin urmare, să renegăm și noi veacul nostru al nouăsprezecelea. Stupida veac al nouăsprezecelea!.. Pentru ce nu ne-am permite, la urma urmei, și noi, luxul acesta de a șterge cu buretele din istoria civilizației române câteva capitole regretabile de băjbăială estetică? Doamne, ce ușor se pot găsi argumente distrugătoare împotriva sărmanilor noștri înaintași? Am auzit de-atâtea ori spunându-ni-se, că Alexandri n'a fost decât un cântăreț protocolar al „Gintei Latine“, și ni-s'a demonstrat de-atâtea ori că Ion Creangă n'a fost decât un micalit povestitor de znoave, încât, câteodată, când ghilotina revoluționarilor noștri funcționează mai frenetic, parcă ți-e rușine să mărturisești că i-ai citit vreodată. Iți vine să ți ceri, frumos, iertare, și să-ți salvezi cel puțin viața (adeseori suntem cam lași): — „A fost demult, pe băncile școlii, când eram în liceu...“

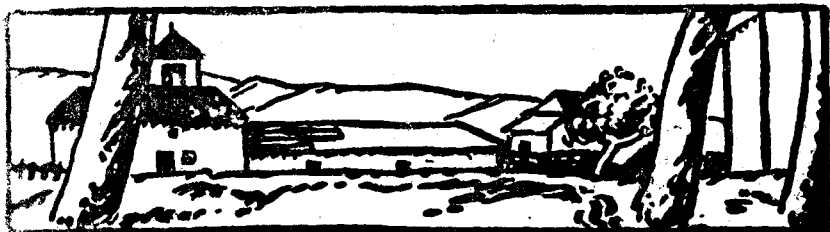
Neînduplecata revizuire a valorilor, consacrate de o foarte proaspătă tradiție, nu cruță pe nimeni. Vlahuță a fost un fel de institutor lipsit de imaginație. Delavrancea un orator răsuflat al novejii românești. Caragiale un arțăgos Molière de mahala... Și așa mai departe, până la dl Octavian Goga, care, firește, nu mai e astăzi decât un fost poet, dar care, chiar pe vremea când era, nu se putea măsura cu maestrul temerari ai europenismului român. (O singură excepție s'a făcut pentru Eminescu, pe care, într-o recentă conferință, dl N. Davidescu l-a trecut, cu Satira a 3-a cu tot, printre simbolști). Literatura românească începe, prin urmare, dela dl Tristan Tzara, întemeietorul școlii dadaiste, după cum arta românească porcede dela dl Marcel Iancu, singurul platz-agent cubist de pe strada Văcărești.

Dar, chiar dacă micii inovatori ai literelor române, detractori ai oricărui soi de trecut, n'ar fi cecease sunt, — adică unii maniaci și alții farsori, — chiar dacă duhul negațiunii cu ridicata ar fi reprezentat la noi de o forță combativă asemănătoare cu aceea a dlui Léon Daudet, tot n'am fi în stare să suportăm, după a noastră modestă părere, o asemenea radicală operație chirurgicală. În Franța, care are la spatele ei patru secole de strălucire literară, cineva își poate îngădui capriciul de a tăgădui dreptul la existență a unui veac întreg... Tot mai rămâne, în urmă, un punct de reazim. D. Léon Daudet, apucându-se să radă dintr'o trăsătură de condei toată producția intelectuală a „Stupidului secol al 19-lea“, n'are decât să se refugieze, cum se cerea altădată azil sub arcada unui templu, în atmosfera clară a clasicismului din secolul al 17-lea, care, fără îndoială, i se pare mai puțin urât.

Dar noi? Unde ne refugiem? Luați-ne de sub picioare temelia, — când ar fi ea de primitiv zidită, — a veacului care s'a dus, și ne rostogolim, orbește, în besna întunericului. Bunicii noștri mai scriau încă cu litere cirilice. Noi suntem dadaști, cubiști și impresioniști. Noi dărâmăm.

Dărâmăm, și nu băgăm de seamă, că în casa noastră suflă vântul din toate părțile...

ALEXANDRU HOȘOȘ



La mănăstirea Cozia

— Note de drum —

Dimineața de Sfânta Maria.

Un vânt puternic puna pe goană cele din urmă păcuri de nouri, după ce mai întâiu produsese largi spărturi de albastru în întinderea cenușie, rămasă din ajun. Odată opera de reinstalare a seninului înfăptuită, suflarea rece se domolea treptat, — ai fi zis o minte chibzuită care nu înțelege să se agite de-a surda și nici să vatemă stăpânirii soarelui, la a cărui readucere lucrase cu atâta zel.

Urmează să pornim pe jos spre Cozia, după ce ne vom fi luat apele la sursa Căciulatei. În grădina de cură se frământă la această oră matinală o puzderie de vizitatori — unii bolnavi, alții cu teamă de boală viitoare — de toate vârstele și de amândouă sexurile. Individual priviți, pot fi măcar unii simpatici. În total, tabloul ar fi buș, dacă n'ar fi penibil. Să-i vezi pe toți c'un pas mai grăbit decât acel al mergerei obișnuite, în mână c'un pahar din care sorb, din timp în timp, câte-o înghițitură, străbătând în toate sensurile ținutul parcului de cură, ai fi zis o mulțime posedată, și nu doar de vraja vre-unui mobil mai ideal, ci de afirmarea celei mai egoiste năzuințe, — aceia de-a trăi. Desigur tendința aceasta de conservare se amestecă pretutindeni și o poți descoperi la analiză aproape în orice împrejurare. În munca cea mai nobilă cineva ar putea să găsească și puțină preocupare de a'ți garanta sau prosperă propria-ți existență. Dar oricum, gândul acesta rămâne mai ascuns, sau măcar e combinat cu raza altor preocupări mai streine. Chiar privești un hamal care duce poveri în spinare, deși el face aceasta în scopul netăgăduit de-ași câștiga existența, e o privești temperată de ideea că munca lui folosește *altora*. El nu apare detașat de interesul public. Nu avem astfel acea brutală afirmație a intereselor pur individuale, ca în spectacolul acelei mulțimi care cutreeră cu paharul în mână cărările unei grădini de cură, într'un tempo artificial, calculându-și cadența pașilor și intervalele înghițiturilor...

O grupă restrânsă ne îndreptăm spre mănăstirea Cozia, aşezată la un kilometru de Căciulata. Acolo îşi doarme somnul vecinic biruitorul de la Rovine, Mircea cel Mare, care îşi va fi ales ca ultimă locuinţă, nu numai o regiune pitorească la malul Oltului şi 'n preajma munţilor, dar totdată şi o văgăună retrasă, neputând să bănuiască atuncea că evoluţia vremurilor va aduce în imediata ei vecinătate băzăitul şi forfoteala unei staţiuni mondene. Nici Ştefan al Moldovei nu putea să prevadă că lângă mormântul său dela Putna se va instala sgomotul infernal pe care îl deslănţuie astăzi fabrici de sticlă şi che-
restele. Aşa sunt surprizele vremii, cu care ne-am deprins într'atâta că nu apare nimănui la prima vedere paradoxul pe care îl putem constata şi la Cozia, unde alături de un lăcaş închinat gândului vieţii viitoare şi de-un loc singuratic ales anume pentru asta, s'au aşezat instalaţii în care se arată cea mai vădită grijă de viaţa pământească şi trăinicia ei...

Pornim pe şoseaua Oltului, care se ridică treptat în munte, lăsând apa râului ca într'un fund de prăpastie. Valea se îngustează apropiind cele două ziduri ale înălţimilor. Păduri bogate de stejar descind de pe vârfuri până în şosea. Brazii sunt ceva mai departe. Rar se rătăceşte câte unul în grămada învălmăşită a copacilor regiunii, având aerul unui aristocrat care s'a coborât într'o adunare populară. Nici nu adaugă nimica, ba mai mult strică ansamblului, după cum strică surtucarul care se prinde într'o horă ţărănească.

Întreg peisajul este aureolat de lumina gălbue a unui soare încă blând, deşi sigur de domnia lui. E frumos, dar totuşi priveliştea e departe de farmecul asfinţitului, care îngrămădeşte taine, mai ales pe locuri împădurite. Între arbori nu se furişează duhuri mitologice, care aşteaptă inserarea sau o lumină ca aceea de lună. O pădure în bătaia soarelui care îi desvăluie adâncimile îi face impresia unor culise de teatru a doua zi după spectacol...

La o cotitură a şoselei, pe care o ajungem repede, se ivesc la oare care distanţă turlele mănăstirii şi incinta ei de ziduri. Mai avem de mers vre-o douăzeci de minute, interval în care au toată vremea câte-va automobile furioase să ne arunce pe haine apa băltoacelor neuscate, — moştenire dela ploaia de eri.

Mai cu vorba, mai cu gluma, drumul se scurtează şi iată-ne de-odată în dreptul mănăstirii...

Lăcaşul întemeiat de Mircea-Vodă e foarte aproape de şosea. Câţiva paşi numai la dreapta şi ai ajuns la cele două hardughii moderne, fără stil şi fără gust, instalate de-o parte şi de alta chiar în poarta incintei şi afectate şcoalei de cântări. Întreg ansamblul de ziduri care ocupă platoul dintre şosea şi apa Oltului, unde se cufundă pe picioare de piatră spatele mănăstirii, — întreg acest ansamblu de-o arhitectură nobilă şi armonioasă, este alterat în mod oribil de acele jalnice construcţii, care mi-ar plăcea cel puţin să le ştiu provizorii, ca bărciţele unei panorame... Inşă — vai! — aceasta e numai dorinţa mea!

Caut, disciplinându-mi privirea şi aţintind-o drept înainte, să scot

acele anexe nefericite din câmpul vederii, unde să rămâie numai tabloul vechilor clădiri.

E slujbă în biserică. Prin dreptunghiul ușelor deschise, se văd dela distanță, pe un fond de întuneric, flăcările mărunte ale lumânărilor, — ai zice o grămăjoară de cărbuni aprinși, pe o vatră înegrită. De-oamdată ocolim biserica pe din afară, și nu ne săturăm de admirabila armonie a edificiului, de varietatea chenarelor de piatră care încadrează ferestruicele, de alesul desemn al rozetelor. Toate sunt rămase din vechime, așa precum au fost. Numai tinicheaua vulgară a turlilor este nouă și disonantă, apărând ca o cârpitură provizorie în așteptarea unei restaurări în nota originară.

Intrăm înăuntru. Pictura nu mai este din vremea lui Mircea, ci a lui Constantin Brâncoveanu. Totuș e destul de ștearsă pentru a-ți da senzația de vremi îndepărtate. O notă caracteristică a vicisitudinilor noastre istorice e că mai toți sfinții de pe ziduri au ochii scoși, soarta pe care a împărtășit-o și chipul lui Mircea însuș, care te primește — în calitatea sa de ctitor — lângă ușa intrării, ca un Oedip cu luminele de-apururea stinse. Autorii acestei sălbătecii nevrednice par să fi fost turcii. În orice caz am găsit mai plauzibilă această versiune, de cât acea care atribuie pângărirea fie armatelor germane, fie vrangheliștilor pravoslavnici cari au fost găzduiți până dăunăzi în această Cozie istorică.

Convins că mă va ierta Dumnezeuul ortodoxiei noastre, în loc să ascult smerit slujba religioasă pe care o mai pot găsi și-aiurea, mă deplasez întruna, cercetând interiorul acestui monument prețios. Și merg întins către mormântul lui Mircea, pe care mă așteptam ce e dreptul să-l găsesc mai îngrijit și mai măreț. Din punctul acesta de vedere Ștefan cel Mare a avut mai mult noroc, de și a stat un secol și jumătate, cu mânăstirea unde își are cripta, în țară străină. O simplă lespede dreptunghiulară, desgrădinată de dalele înconjurătoare și acoperită în clipa aceea de crengi de brad presărate, acesta e locul de odihnă al marelui voivod muntean. La căpătâiu, înaltă de-o palmă, o bordură de piatră cu două scocituri rotunde, unde ardeau, neglijent înmănunchiate lumânările de ceară. Un mormânt umil, lipsit de orice fast, și pe care nu poți să-l îngădui fără revoltă, decât poate imaginându-ți-l pe Mircea așa cum l-a zugrăzit Eminescu, pentru contrast literar cu semețul padișah care venise să-i controească țara, ca

„Un bătrân atât de simplu după vorbă, după port“.

Pentru un Mircea conceput astfel s'ar putea zice că mormântul este chiar elcquent...

După ce părăsim biserica oprindu-ne o clipă în tinda ei de arcade, suntem îndreptați de-o călăuză cunoscătoare către mica expoziție de sculptură și picturi bisericesti, aflată într'o aripă a incintei. Alături de unele lucruri naive, — oricât le-ar scuza năzuința de-a se menține stilul trecutului, — am găsit cu bucurie și bucăți de artă autentică. Opera aceasta expusă într'o singură încăpere, se datorește îndelânicirei unor călugări care au ajuns să-și desvăluie talentul. Într'o

odaie vecină, unde suntem duși după-asta, vedem atelierul de sculptură cu lucrări în curs:

Ne reține atenția o bucată de lemn, săpată numai pe jumătate. Era lucrarea de amatoare a unei distinse viligeaturiste, care — modernă Penelopă — a schimbat celebra tapiserie cu exerciții zilnice de sculptură, în lipsa și așteptarea soțului ei...

De-aci suntem conduși în fundul incintei, pentru a vedea câte-va odăi spațioase, unde fusese până dăunăzi o expoziție de odoare bisericoești, strânse și dela alte mănăstiri ale Eparhiei Râmnicului. Acuma camerele acestea, vecine cu un paraclis cât o cutie, sunt goale. Ne sunt însă arătate din cauza splendeidei vederi asupra Oltului, pe care ne-o oferă ferestrele uneia din ele. În adevăr o privești din acelea care nu se uită, oricâte peisagii ar fi să vezi nu numai pe întinderea țării, dar chiar pe acea a globului. Și'n față și la stânga și la dreapta, munți cu spinări de stâncă și falduri de păduri, iar jos braul de argint întunecat al Oltului, care — în ciuda tuturor împotririlor — se desfășoară majestuos, menținând fără a se pripi ori a sta la cumpănă, ocolind obstacolele fără a se face mititel... Nepăsător parcă de toate greutatețile drumului el își urmează calea în liniște și triumf. Numai în dreptul zidului mănăstirii, râul parcă își desface o parte din apele sale, care nu trec mai departe, până nu se macină în împroșcări de spumă, ce se silesc să asalteze zidul pentru a se prelinge însă repede pe pietrele temeliei lui...

Acolo, la fața locului, am apreciat și mai tare cunoscutele versuri ale lui Grigore Alexandrescu, urzite poate chiar de la fereastra unde mă aflam:

*S'ale valurilor mândre generații spumegate,
Zidul vechiu al mănăstirii în cadență îl isbesc.*

Firește în epoca poetului limba noastră nu era destul de mlădiaoasă, vocabularul nu destul de bogat, metrica nu atâta de perfecționată, — dar cu cât sunt mai evocatoare acele versuri nerafinate, față de băiguelile pretențioase ale așa zisei poezii de azi!

Pe la amiază facem îndărăt chilometrul cu care ne depărtaserăm de Căciulata, sub o bătaie de soare ce nu mai avea nici reminsențe de dulceață. Nu știm cum să ajungem mai repede în dreptul surselor unde se pot găsi trăsuri, fiindcă nu ne socotim nimenea în stare să facem tot cu piciorul cei doi kilometri și mai bine care mai sunt de-acolo până în Călimănești, locul nostru de reședință climaterică.

Când să cotim spre Căciulata unul din noi spune în glumă:

— Dacă cumva n'or fi trăsuri?

— Asta nu se poate, răspundem în cor ceilalți.

Și totuș șaga era mai aproape de adevăr decât protestarea celor serioși. Ceasul de cură trecuse și nici un soi de vehicul nu staționa pe piațeta dela poarta parcului, care se prăjea în lumina amiezii. Consternare! Gândul de-a o lua tot pe jos și mai departe ne împușinează încă puterile, în de-ajuns de reduse după raitele care ținuseră toată

dimineața. Ni se par cei doi kilometri o lungă călătorie silnică. Cu capetele în jos, cu plumb în picioare, fără a mai schimba între noi nici o vorbă, o pornim trăându-ne spre casă, visând fiecare — sunt sigur — aci un sbor în mașină, aci o tolănire într'un fund de trăsură, sau măcar o ședere pe scaun, pe terasa hotelului nostru. Distanța par'că rămâne întreagă și pașii noștri fără nici un spor. Vilele pe care le ajungem sunt tot cele depărtate de locuința noastră, iar cotiturile șoselii șerpuitoare care ne apar 'nainte nu sunt acelea care ne vesteau sfârșitul drumului. Mersul se preschimbă într'un fel de expiațiune și așteptăm ivirea hotelului cum așteaptă oaza călătorul în pustie. O ușoară apăsare îmi încinge fruntea și tâmplele. Cu Domnul înaintel..

În sfârșit, iată o ultimă cotire care ne zâmbește prietenoasă. O recunoaștem. De-aci sunt numai câți-va pași și ajungem. Amin! Și sufletul ni se desfătează de apropiata răsturnare într'un fotoliu, pe care în clipa aceia am jura să nu-l mai abandonăm multă vreme. Când turnulețele otelului începeau în fine să se zărească și inima ne-venea la loc bucuroasă, de-odată ne apar în cale, venind cu fața spre noi, trei pietoni care părăseau otelul în costume de excursioniști. Plecau după toate semnele la drum lung. Și'n oboseala noastră care făcea acum din ședere o aspirație unică și neasemănată, i-am taxat, încrușându-i, drept trei oameni literalmente *nebuni*...

De sigur ne-am dat repede seama că nu aveam dreptate, că n'avea rost să judecăm pe alții prin prisma osteneții noastre. Totuș în clipa aceia nu făcuserăm de cât, — poate c'o nuanță mai exagerată — și pentru asta mai ușor corijabilă — un lucru pe care îl săvârșim-curent în viața de toate zilele, greșind fără să ne îndreptăm și fără să bănuim: anume judecăm pe toți și toate după ceiace este în noi...

I. PETROVICI



Pericolul bolșevic

Practicarea îndelungată și dezordonată a escitantelor și stupefiantelor verbale a otrăvit organismul bonjurismului nostru politic întru atâta, încât ochi săi deformează astăzi burlesc, apocaliptic, caricatural, — precum hazoazele oglinzi ale inocentelor distrației americane, — ori și care problemă întâișată bolnavei sale raze vizuale. De aci, nu numai întreg acel complex de măsuri haotice, violente, contradictorii, cari sguduie la intervale din ce în ce mai dese ordinea așezământului nostru de stat, ci devalorizarea însăși a problemelor celor mai importante și identificarea lor în judecata opiniei publice cu mincinoasele și ridiculele imagini reflectate de lentila degradantă a politicianismului nostru demagogic. Transformarea continuă și îndărătnică a realităților celor mai elementare, dar și mai serioase, în gogorițe ușoare, bune doar să impresioneze fantezia copiilor nevrâstnici și să provoace veselia gospodarilor cumiși, constituie desigur rezultatul cel mai nefast al rousseau-ismului nostru pașoptist, și în vremurile turburi prin care trecem disolvantul cel mai puternic al energiilor de conservare națională.

Un exemplu: pericolul bolșevic. Pericolul bolșevic este pentru țara noastră o realitate, pe care nici reprezentanții cei mai de rea credință a presei din strada Sărindar nu îndrăsnesc să o conteste.

Ce se poate însă foarte ușor contesta este felul în care bonjurismul nostru politic reflectează acest pericol, adică invaziunea intempestivă a armatelor roșii peste malul românesc al Nistrului. Bolșevizarea Țării Românești prin agresiunea hoardelor generalului Frunză și a răsboinicilor lui Leon Troțky aparține domeniului celor mai naive și mai stupide fantezii. Pericolul bolșevic este o problemă de politică internă și realizarea sa rămâne în funcțiune exclusivă de deslănțuirea unui războiu civil. Nu numai la granițe, ci mai ales înlăuntrul granițelor trebuiesc, prin urmare, luate măsurile menite să întărească rezistența ordinii noastre sociale.

Pentru a ști acest lucru elementar nu ai nevoie să fi fost ca mine, pe vremuri, bolșevic. Bolșevicii or fi având multe cusururi: sunt fanatici, cruzi și tirani până la absurditate. Nutresc însă pentru fra-

zeologia așa zisei democrații burgheze un dispreț atât de mare și au o încredere atât de desăvârșită în superioritatea tacticei lor, încât în lupta pe viață și pe moarte pe care o duc împotriva formei de producție capitalistă uzează de o adevărată sinceritate cavalierească. Toate broșurile lor de propagandă, toate desbaterile stenografiate ale congreselor lor, toate voluminoasele lor opere de doctrină, declară față pe înțelesul oricui, a proletarietului la care apelează, ca și a burgheziei capitaliste pe care vrea s'o distrugă, că singura posibilitate pentru a întrona regimul bolșevic este distrugerea ori și cărei forme de autoritate burgheză prin deslănțuirea tuturor conflictelor și antagonismelor economice, politice și sociale înăuntrul societăților actuale. Prin desordinea burgheză la ordinea proletară, — acesta este întreg secretul cumpănitului tactice bolșevice.

Consolidarea ordinii interne este prin urmare singurul mijloc eficace împotriva pericolului bolșevic. Ori, ordinea internă nu se poate temeinic consolida decât prin întărirea regimului de autoritate economică și politică, reprezentat prin dictatura democratică a clasei eminamente producătoare. Înlocuirea cât mai repede a bonjurismului nostru politic, exponentul unui răsuflet verbiaj revoluționar — de la Jean Jacques Rousseau citire pe malurile Dâmboviței cu apă dulce — care fără nici o legătură cu așezământul nostru economic este doar un simplu accident politic provocat de contactul brusc al tradiției noastre patriarhale cu civilizațiunile apusene în prima jumătate a secolului trecut; înlocuirea acestui bonjurism nefast și desuet în conducerea politică a țării prin categoria de producători — agricultori cari ocupând în erarhia economică generală locul cel mai important, reprezintă firesc interesele obștești și realizează prin guvernarea sa democrația perfectă, — iată garanția cea mai simplă, dar și cea mai definitivă împotriva pericolului bolșevic!

Dictatura politică a agricultorilor va pune în sfârșit capăt demagogiei politicianismului logopat, și așezând producțiunea pe adevăratele ei baze, va înlocui anarhia economică de astăzi prin ordinea propășirii intereselor sale materiale. Demagogia bonjurismului politic este un ferment de război civil și ca atare aliatul cel mai fidel al bolșevismului; dictatura democrației agrare, într-o țară agricolă ca a noastră, este o cheazășie de armonie socială. Un stăvilar uriaș ridicat împotriva tuturor năzuințelor anarhice și distructive, cari din afară sau dinlăuntru ar porni împotriva ordinii noastre de stat. Invaziunea călăreștilor generalului Frunză și voinicia războinicilor lui Leon Troțky sunt, o recunoaștem cinstit, fantasmagorii copilărești, periculoase într-o atât într-o cât distrag atenția opiniei publice dela seriozitatea realității imediate. Pericolul bolșevic este aproape de tot sub ochii noștri, printre noi și se agită din ce în ce mai amenințător în desordinea intelectuală și morală întreținută, conștient sau inconștient nu interesează, de demagogia bonjurismului nostru politic și de doctrinele subversive ale honigmanilor noștri „tricolori.“

N. LUPU KOSTAKI



Soarta invalizilor de război

— Societățile de asistență —

Pensionarea și îngrijirea invalizilor de război de către stat începe odată cu războiul european. Până aci a existat la unele popoare o îngrijire și o asistență socială, dar această chestiune n'a fost pusă în mod imperios și n'a fost studiată în toată seriozitatea ei decât odată cu marele război, când statul a intervenit în favoarea mutilaților, simțindu-se obligat a-i îngriji și întreține pe tot restul vieții lor.

Popoarele din vechime, cu care începe istoria lumii, n'au recunoscut această obligație a lor. Indienii, pe cei rămași schilodiți în urma bătăliilor, îi aruncau în Gange. Medo-perșii îi alungau în pustii, iar egiptenii, mai înaintați în civilizație, sub marii Faraoni, pe câte unii din războinici rămași, fie infirmi, fie sănătoși, îi așezau în unele părți fertile ale văii Nilului, dându-le pământ de muncă. Spartanii, după cum se știe, nu glumeau cu șoimăniții; ori erau din război, ori se nășteau infirmi: îi omorau purși simplu. Republica spartană n'avea nevoie decât de oameni sănătoși. Atena, mama civilizației umane, sub Pericle, a îngrijit de invalizi, dar o legiferare în acest sens, se pare că n'a existat.

Romanii, în fine, dădeau luptătorilor prada luată de ei în război și îi împroprietăreau în provinciile cucerite, dar numai atât.

În evul mediu, soldații (mercenarii) mergeau la război pe cheltuiala „feudalilor,” iar dacă rămăneau infirmi se întrețineau prin mijloacele lor. Numai câte un senior mai bun la suflet, când făcea vasal pe rivalul său, îl ținea pe ostașul invalid în preajma castelului. În veacul al XVI și XVII, mutilații din război au avut, în Franța, unele zile unde erau îngrijiți o parte din ei, dar cum întreținerea lor nu era legiferată se desființau repede și invalizii deveneau cerșetori. Abia sub Napoleon, invalizii de război, (pentru prima oară, când acest cuvânt e întrebuițat cu adevăratul lui înțeles) au primit o soartă mai bună. Marele comandant, petrecând o parte din viața sa pe câmpurile de luptă, știa suferința ostașului, mai ales ale celui rănit sau bolnav.

Dela Napoleon și până în 1914, invalizii au fost ținuți în inter-

nate, în Franța și aiurea, dar pentru toți invalizii, soldați și ofițeri, încă nu s'a făcut nimic serios până la războiul cel mare de acum zece ani. Odată cu declararea războiului, statele beligerante s'au văzut în fața unei probleme cari trebuia *imediat* rezolvată, în sensul ca statul să-și ia asupra sa îngrijirea mutilaților. Au făcut aceasta, bineînțeles, și pentru a stimula curajul luptătorilor, cari plecau mereu în tranșee dându-le exemple despre ceea ce are să se întâmple cu ei, *dacă se vor întoarce schiloviți acasă.*

Cea mai bine pregătită pentru aceasta delicată problemă, trebuie s'o recunoaștem, a fost tot Germania. Ea avea din vreme toate măsurile luate, și cu toată înfrângerea suferită a câștigat enorm după urma acestui fapt. Și astăzi, deși sleită economiceste, Germania are mare grijă de invalizii săi de război.

Dar țările, care intradevăr au făcut pentru luptătorii infirmi ceva real mulțumitor, au fost Anglia și America. Cele mai mari somități politice și medicale din aceste țări au studiat, și au rezolvat demult, problema invalizilor din război, făcând pentru ei legi drepte și umanitare.

România, cu numeroasele ei bogății, cu idealul național îndeplinit, cu Oituzul și Mărășeștii ei, și 'n această direcțiune a fost tot nepregătită.

* * *

M. S. Regina Maria cu inima ei bună și înțelegătoare, văzând că cei din fruntea statului nu dau o atenție deosebită mutilaților din război, a luat inițiativa înființării unei societăți de asistență și de reeducație pentru ei. A avut norocul să găsească în persoana d-nei Simona Lahovary o femeie cu mult suflet și dor de muncă, o colaboratoare neobosită. Astfel a luat ființă societatea „Invalizii din război“ sub patronajul Reginei.

„Oficiul Național I. O. V.“ de pe lângă ministerul Sănătății este înființat în anul 1920 de către d. general Rășcanu, fost ministru de Război în cabinetul Averescu. Acest oficiu are o lege cu 404 articole, cari prevăd multe îmbunătățiri pentru invalizii de război, dar din nefericire interpretarea legii e lăsată la aprecierea autorităților.

Cu toate că în fruntea „Oficiului Național I. O. V.“, se află d-l general-medic Popișteanu, un om îndemnatic și care *vrea* să facă ceva pentru invalizi, totuși acest oficiu din lipsa de fonduri n'a dat rezultate mulțumitoare.

Când războiul a fost aproape terminat, gradele inferioare invalizi de război, la îndemnul unor ofițeri invalizi au înființat „Asociația generală a invalizilor din războiul României-Mari“, cu scopul de a ține cât mai strânse legăturile între camarazi și de a interveni la vreme pentru revendicarea drepturilor. În ultimul timp această asociație „ca organ delegat al ministerului Sănătății“, și-a întins activitatea pe întreg cuprinsul țării, grație mai ales harnicului ei președinte, maiorul invalid N. Dumitrescu.

Aceste două societăți de asistență ale invalizilor, societatea „Invalizii de război“ și „Asociația generală a invalizilor“, sunt etlimen-

tate cu fonduri de „Oficiul Național I. O. V.“, care la rândul său primește din partea ministerului Sănătății o subvenție; pe anul 1925 ea se urcă la suma de 142.400.000 lei. Din această sumă, „I. O. V.“ a dat societății „Invalizii de război“ pe acest an 20.300.000 lei, iar „Asociației generale a invalizilor“ 5.650.000 lei. Restul îl împarte la societatea „Ocrotirea orfanilor“ și a „Văduvelor de război“, rămânând o parte și pentru cheltuielile acestui oficiu.

Se vede clar, că suma de lei 26.850.000, cât primesc cele două societăți ale invalizilor, este cât se poate de neîndestulătoare. Dorința invalizilor ar fi *desființarea acestor trei societăți de ocrotire, (I. O. V., Societatea „Invalizilor din Război“ și „Asociația generală a invalizilor“)* și cu sumele destinate lor, să se mărească pensia tuturilor invalizilor. Dacă aceasta soluție nu e posibilă, societatea „Invalizii din război“ și „Asociația generală a invalizilor“, să se contopească într'una singură, cu un buget mai mare și numai cu un rând de funcționari, ca să poată veni mai cu folos în ajutorul invalizilor.

Dacă prima soluție ar întâmpina dificultăți, atunci în mod imperios, a doua trebuie imediat îndeplinită și din alt motiv. Societatea „Invalizii de război“ și „Asociația generală“, duc, de o bucată de vreme, o luptă necurmată, una contra alteia, pentru întâietate și această neînțelegere face un mare rău invalizilor, despărțindu-i în două tabere.

* * *

Din cele expuse mai sus, se vede clar, că la noi, în țara în care streinul se căpătuește, în țara în care dezertorii și cei rămași sub nemți în teritoriul ocupat, au palate; în țara holdelor de grâu, a podgoriilor, a munților „ce aur poartă“, — invalizii de război cerșesc mila acelor care n'au avut nici dor nici drag de această țară. Problema invalizilor, la opt ani dela terminarea războiului, n'a fost încă rezolvată:

C. ARGINTARU
— Ofițer invalid —



Pacea occidentală și nesiguranța orientală

— După conferința dela Locarno —

Succesul conferinței dela Locarno a fost primit cu satisfacție unanimă și comentat cu aprindere de presa mondială, care a salutat în enenimentul realizat pe malurile lacului Maggiore, perspectivele unei ere de liniște și de siguranță în occidentul Europei. Spiritul de concilianță de care au fost animați toți delegații a făcut ca dușmanii de ieri, să poată discuta pentru întâia oară ca egali și să se înțeleagă, în sfârșit.

Germanii au ratificat deci pentru a doua oară, — cu oarecare modificări — tratatul de la Versailles. Rămâne de văzut acum, dacă Adu-narea națională germană, trecând peste criticile naționaliștilor și peste opoziția socialiștilor, va ratifica la rândul ei hotărârile parafate la Locarno.

Avem motive să credem, că poporul german va înțelege tot atât de bine ca și d-nii Stressemanu și Luther, că cu toată simpatia pe care i-o arată Anglia și America, drumul tratativelor dela Berlin la Londra și Washington trece prin Paris, și la Paris se știe foarte bine, că o bună parte a succesului dela Locarno, — ne gândim la concilianța germană — se datorește totuș hulitului Poincaré, care în 1922 a aruncat armatele franceze peste Rhin, ca unic mijloc de constrângere al Germaniei; și — dacă ideia aceluiași Poincaré, pe atunci președintele Republicii franceze, și aceia a mareșalului Foch, ar fi fost urmată în Noembrie 1918, — trupele aliate ar fi chezășuit chiar pe teritoriul german executarea tratatului care s'ar fi semnat atunci la Berlin. Și câte nu s'ar fi evitat!

Dar, neînțelegând să ne înduioșăm asupra unor greșeli ce nu se mai pot șterge, trebuie să ne gândim să facem tot cecece stăin pu-terile noastre pentru a evita altele în viitor.

* * *

Pactul de siguranță și tratatele de neagresiune leagă Germania și pe vecinii săi, semnatarii acordurilor. Din partea Germaniei orice primejdie de război pare înlăturată pentru multă vreme, sperăm.

Dar, dacă siguranța Europei occidentale ar părea asigurată, cine și cu ce se garantează pacea în centrul și în orientul Europei?

Căci atitudinea de până acum a Germaniei a oferit un stimulent puternic celor două state, care nădăjduiau să-și ajungă scopurile lor, în bună parte datorită nesiguranței întreținute de Germania în Europa occidentală: Ungaria și Rusia.

Și ce n'au întreprins conducătorii de azi ai Ungariei? Nu credem să existe vre-un mijloc pe care să nu'l fi încercat vecinii noștri pentru a nu respecta tratatul de la Trianon și a-și reconstitui semi-monarchia defunctă. Lingușiri în Anglia, plonconiri obscohive în Franța, calomnii împrăștiate în țările neutre, petiții înduioșătoare la Liga Națiunilor; toate mijloacele au fost bune.

Aveam dinaintea ochilor broșura d-lui Jean Bauler, membru al Sindicatului presei elvețiene, intitulată „*Un nouveau danger pour la paix européenne*“, în care ziaristul elvețian, — prin reproduceri de hărți geografice, embleme, cărți poștale ilustrate (în care se văd românii biciuind pe ungurii din Transilvania), piese de teatru, poezii, cărți de legitimație, rugăciuni și chiar inscripții pe blânda turtă-dulce, — documentează înverșunarea iredentismului maghiar, arătând că în anul 1921, Ungaria a exportat 2.268.000 de cărți de propagandă, în valoare de 200 de milioane coroane!

Și aceasta când? Toțmai în momentul în care delegații maghiari cereau la Paris d-lor Beneș, Titulescu și Nincici ridicarea ipotecilor statelor respective pentru ca Ungaria să poată realiza un mare împrumut internațional.

Dar Rusia?

Afectând internaționalismul cel mai desinteresat, Rusia a dat cel mai larg concurs lui Kemal Pașa de a răsturna tronul Kalifilor, în speranța că va putea pune stăpânire pe Constantinopolul visat de Petru cel Mare. A încercat să aprindă incendiul bolșevic în Bulgaria cu acelaș succes; a sperat să distrugă imperiul colonial englez și francez prin revoltele inspirate și susținute de ea în Asia și în Maroc. Și nici nu vrem să mai pomenim despre „fiasco“-ul monstru pe care l'a dat în Italia lui Mussolini bolșevismul; nici de atentatele repetate, și din fericire neisbutite, în țara noastră.

Trebuie să ținem seama, însă, de un lucru. Dacă atât Ungaria cât și Rusia s'au putut deda la toate aceste încercări, nu a fost decât datorită speranței că Germania va paraliza prin atitudinea ei inițiativa statelor atacate.

Că nu au reușit nici unii nici ceilalți nu este vina lor. Și nici a Germaniei.

* * *

S'a întâmplat ceeace era fatal să se întâmple.

Orice curent nesănătos a fost respins sau strivit în țările unde se manifesta; ba ceva mai mult, însăși Germania, prin alegerea lui Hindenburg ca președinte, arată astăzi că vrea să inaugureze o eră nouă.

Este evident, că dacă frânele guvernelor europene ar fi fost, sau ar fi rămas în mâinile naivilor cari înțelegeau prin pace mondială abolirea frontierelor și instaurarea confederațiunii internaționale, Europa și lumea întreagă s'ar fi prăbușit într'un ocean de sânge și de mizerie.

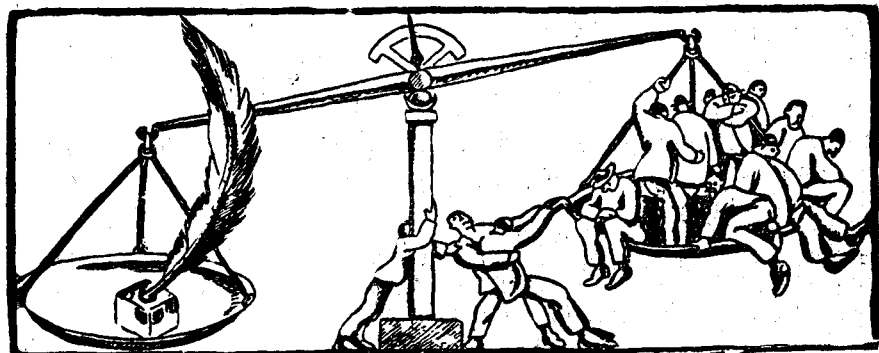
Astfel cum stau lucrurile astăzi, când baza relațiilor dintre state va fi clădită pe principiul siguranței și pe garanția ei; când relațiuni normale vor lua locul vechilor neînțelegeri, frământări și agitațiuni; când chestiunile economice și financiare vor începe a fi regulate atât între adversarii de eri cât și între aliații de eri, de azi și de mâine; — putem să conchidem că rostul politicei externe rusești merge spre faliment și să sperăm că oricât ar alerga diplomații Rusiei la Varșovia, Berlin sau Belgrad, bolșevismul nu va mai fi astăzi decât un incendiu localizat în Rusia, iar imperialismul rus, mănuit de bolșevici, un strigoi care nu va mai speria nici copiii.

Dar motive de neliniște au rămas. Pentru noi, în tot cazul. În locul unei Alsacie-Lorene, pe care germanii nu o vor mai nădăjdi atît de curând, există astăzi trei așa zise Alsacii maghiare, revendicate în Jugoslavia, Cehoslovacia și la noi. Mai rămâne, apoi, problema Basarabiei, de a cărei rupere din trupul Rusiei țariste nu se pot consola de loc internaționaliștii dela Moscova. Și dacă, oricum, Mica Antantă garantează cumînțenia maghiară, iar pactul de siguranță ocrotește liniștea Europei occidentale, nu vedem luându-se nici o măsură de garanție a păcii în orientul Europei.

Atâta vreme cât tot estul Europei va trăi în nesiguranță, va trebui ca și noi să trăim cu arma la picior.

Aceasta vorbește dela sine despre nesiguranța orientală.

JACK PALEOLOGU



Săptămâna politică

— Fapte și comentarii —

O precizare a situației

E incontestabil, că opinia noastră publică urmărește cu o de-săvârșită lipsă de interes debaterile din actuala sesiune a Corpurilor legiuitoare. Guvernul liberal își va da sufletul în mijlocul unei totale indiferențe obștești. Nimic bun nu se mai poate aștepta dela el, și nici mult rău nu mai e în stare să facă.

În discuțiunea generală asupra Mesajului, în afară de greva oratorică a opoziției național-țărăniște (atât de limbută de obicei), și în afară de câteva discursuri guvernamentale ticluite după codul majoritarului disciplinat, țara n'a avut de înregistrat, — foarte obiectiv vorbind, — decât declarația partidului poporului, citită la Cameră de d. Octavian Goga și la Senat de d. Elie Dăianu.

Dealtfel, declarația partidului poporului, expusă într'un stil de o impresionantă conciziune și izvorâtă dintr'o înțelegere clară a intereselor consolidării noastre interioare, poate fi socotită ca o precizare rezumativă a întregii situații politice de astăzi, cu toate nevoile și preocupările ei. Iată pentruce o reproducem mai jos, în întregime, ca un document al vremii.

„Partidul poporului crede că este inutilă o largă discuțiune cu prilejul răspunsului la Mesaj în împrejurările actuale. Fiind sfârșitul unei legislaturi, preocupările noastre sunt îndrumate spre soluțiuni grabnice în cele câteva chestiuni, cari rezolvite fiind, vor accelera în mod firesc limpezirea situațiunei politice.”

„Partidul poporului, deci, nu va lua cuvântul la discuția Adresei, asupra căreia își precizează punctul de vedere în următoarele :

„Partidul poporului se unește cu sentimentele de venerațiune exprimate Suveranului nostru, care prin un înalt spirit de sacrificiu și printr'o adâncă înțelegere a sufletului unui neam și-a împletit soarta sa cu destinele țării. Primește deasemenea cu mulțumire asigurările ce ni se dau asupra bunelor raporturi cu statele aliate, precum și dorința unei politici de pace, spre care țara tinde prin toate manifestările ei“.

„Partidul poporului nu va vota proiectul de Adresă, în care activitatea integrată a actualelor Corpuri legiuitoare și a guvernului se rezumă și apreciază într'un mod necorespunzător principiilor politice, care-l conduc și concepției sale de guvernare.

„Consecvent cu sine însuși, partidul poporului călăuzit de lozincă unei continuități normale în opera de consolidare a vieții de stat, respingând deopotrivă și impulsurile de dominațiune exploataatoare ca și tendințele răsturnărilor subversive, va participa la lucrările Parlamentului. Își va spune cuvântul său în problemele la ordinea zilei, rostindu-se cu deosebire în chestiunea salariilor funcționarilor publici, a căror stare dureroasă reclamă o grabnică îmbunătățire, și în special va discuta întărirea și înzestrarea armatei cu cele necesare, pentru a se creia o situație vrednică de menirea acestui așezământ, care e în zilele noastre suprema cheazăște a liniștei din afară și a ordinii dinăuntru“.

„Partidul poporului așteaptă însă ca legea electorală, care s'a lansat dela început ca o atribuțiune de căpetenie a actualelor Corpuri legiuitoare și a fost întârziată inoportun, lipsindu-se țara de cel mai important mijloc al unificării sale, să fie adusă cât mai curând în fața Camerei, spre a fi înfăptuită și a înlesni astfel retragerea guvernului pentru o nouă consultare a corpului electoral“.

Aceasta nouă consultare a corpului electoral e marele semn de întrebare al zilei de mâine. Se va lămuri astfel, definitiv, dacă țara vrea să meargă pe drumul sigur al consolidării sale politice, sau dorește să se arunce, cu picioarele înainte, spre haosul necunoscutului.

În orice caz, ca să întrebuițăm o expresie cam vulgară, de cârmuirea liberală s'a săturat până în gât !

Slugărnicie și țâfnă

Guvernul a deșus deunăzi în Parlament proiectul de lege prin care se întemeiază, cu prilejul aniversării de 60 ani a regelui Ferdinand, o Fundațiune culturală purtând numele Suveranului. Cum era de așteptat, proiectul a fost votat cu unanimitate de voturi, ca un omagiu al națiunii față de primul Rege glorios al României întregite.

O singură voce discordantă a răsunit în ziua aceea, de după o barbă supărată, în liniștea solemnă de sub înalta cupolă a Camerei. A fost vocea ascuțită și enervată a dlui N. Iorga, acest maestru fără pereche al gafelor retorice, care s'a ridicat pe ambele sale picioare

ca să-și revendice, cu o penibilă nedelicatețe, paternitatea acestei inițiative. Directorul *Universului Literar*, fost în mai multe rânduri dinastic și antidinastic, a găsit astfel cel mai nimerit moment pentru a aminti despre o listă a sa de subscripție, și pentru a-și da singur un certificat de cei mai atent adoratori ai Coroanei.

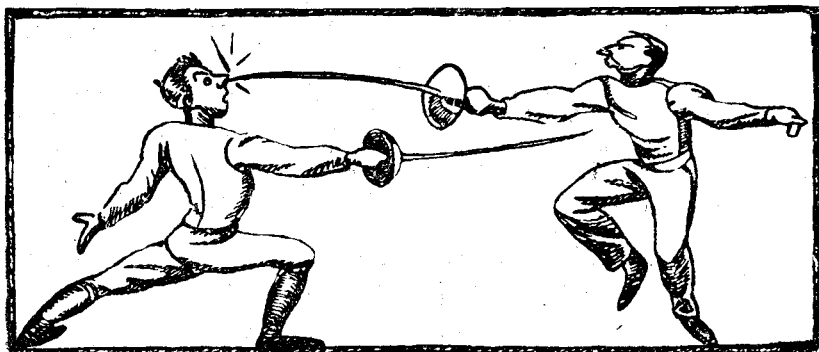
Noi nu vom întreba pe dl N. Iorga cum a rămas cu faimoasa sa listă de subscripție, pe care n'am mai zărit-o la față de vreo trei luni, și nici nu ne vom mira că publicul românesc nu s'a grăbit să răspundă la apelul, cu dedesubturi interesate, lansat de jumătatea de șef a partidului național. Dl N. Iorga s'a grăbit, cum se grăbește dumnealui de obicei, să pună gestului său o căptușală politică, dând zilnic cu tifla adversarilor săi, cărora, chipurile, le-o luase înainte cu dinasticismul... Nu e de mirare, deci, dacă „lovitura” atât de măestrît pregătită în pridvorul dela Văleni n'a avut efectul dorit.

Redingota dlui N. Iorga n'a reușit să acopere niciun colț din purpura regală...

Să nu se uite însă un lucru. În accesele sale intermitente de devotament față de Suveran, ex-apostolul dela *Neamul Românesc* n'ar trebui să uite că prezidează, — măcar pe jumătate, — bătaiosul partid național, care n'a venit la încoronarea dela Alba-Iulia, care nu recunoaște Constituția pe care a sancționat-o Regele, și care acum de curând, cu ocazia deschiderei ultimei sesiuni a Parlamentului, a avut o nouă ieșire (cuvântul e foarte potrivit), mai mult decât nepoliticoasă la adresa Suveranului, părăsind incinta Camerei tocmai în momentul când Suveranul venea să citească Mesajul.

Pe de o parte țâfnă, pe de altă parte slugărnicie, iată cea mai caracteristică duplicitate a celui mai inconsecvent dintre toate partidele politice din această țară. Ce păcat, că nu se poate pertracta și cu Regele! D. Iuliu Maniu va rămâne pururea cu acest usturător regret...

ION BALINT



GAZETA RIMATA

Legenda mănăstirei Argeș

D. N. Iorga a scris o piesă: „Meșterul Manole,” în care principalul personaj nu apare. Suntem informați, că această omisiune s'a făcut la cererea victimei.

1.

*L'am întâlnit pe meșterul Manole,
Aseară, pe Câmpia Elizee,
Il însoțea, sfioasă, o femeie,
Iar el visă gigantice cupole*

*În ochii lui adânci, ca de cărbune,
Ardea încet, cu pâlâiri ușoare,
Lumina unei candelă ce moare
De-asupra unei cărți de rugăciune.*

*Privea, Manole, cerul cu nesațiu,
Iar gândul lui se răsfața prin spațiu
Zidind în minte numai bolți cu stele!*

*Și așa tăcut cum își oprise mersul
Vedea acum, enorm, tot universul,
Cum se ridică, liniștit, pe schele . . .*

N.

*De mâna lui m'apropiam cu frică,
Dar el pe-a mea mi-o strânse prietinește:
— „Ce mai e nou la Argeș? Povestește...
„Ce face Mănăstirea, se mai strică“ ?*

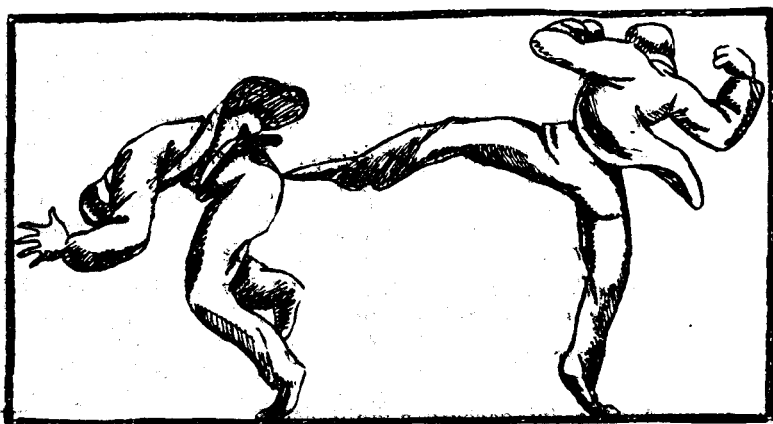
*Eu i-am răspuns, cu multă bucurie:
— „N'ai nicio grije, că se ține bine,
„De toți ești lăudat, și despre tine
„A scris chiar domnul Iorga-o tragedie“ !*

*Asupra lui această simplă veste
Ca trăsnetul din înălțimi celeste
Căzu. Iar el îmi zise: — „Decât asta,*

*„Decât astfel să mă batjocorească,
„Prefer (așa să-i spui) să mă zidească,
„Cum mi-au zidit, tovarășii, nevasta“ !*

MEȘTERUL TRANOLE

— Decorat cu Mihai Viteazul, în
lupta dela atellerere Grivița —



INSEMNAȚI

Chestiunea școlară în Ardeal. — Într'unul din numerile trecute ale *Țării Noastre*, dl Octavian Prie a publicat un documentat articol asupra problemei școlare din Ardeal, care a avut nenorocul să nu fie înțeles în redacția *Vitorului*. E o întâmplare, pe care nu putem decât s'o regretăm.

Ziarul al oficios partidului liberal își închipuie că dl Octavian Prie deplânge desființarea vechilor directorate școlare din Ardeal și se grăbește să-i arunce acuzația de... regionalism.. Noi, aceștia dela *Țara Noastră*, cari nu facem altceva, de cinci ani încoace, decât să ne războim din toate puterile împotriva oricăror tendințe de separatism provincial, am avea dreptul să cerem măcar atât: să nu ni se arunce în spinare tocmai exagerările pe care la combatem! Și ne mirăm, că niciunul dintre confracții noștri dela *Vitorul* n'a reușit să facă distincția cuvenită între regionalismul politic, pe care n'am așteptat aprobarea partidului liberal pentru a-l combate, și descentralizarea administrativă, care este pur și simplu o măsură de gospodărie publică.

Dl Octavian Prie a arătat destul de limpede, în articolul său, că desființarea directoratului general al Instrucțiunii publice a fost hotărâtă la 1921, de guvernul Averescu. Nu poate fi vorba, prin urmare, de dezaprobarea acestei dizpoziții, la îndeplinirea căreia a participat și dsa, în calitate de secretar general. În altă parte e buba. Prin deciziunea dela 19 Noemvrie 1921, odată cu transferarea la București a directorului general din Cluj, se stabilise ca ministerul Instrucțiunii publice să întocmească tabloul funcționarilor transferați la centru, iar personalul transferat să fie încadrat cu titlurile și drepturile ce le aveau.

Ei bine, acest lucru guvernul actual nu l'a mai făcut. În administrația centrală a ministerului Instrucțiunii publice, unde urmează să se rezolve problemele școlare ale Ardealului, nu există nici un funcționar superior, care să cunoască nevoile învățământului din această provincie. O asemenea situație vi se pare normală? Și credeți că acei cari pretind schimbarea unor stări de lucruri dăunătoare

buului mers al școlii din Ardeal sunt nici mai mult nici mai puțin decât regionalişti?

Nu. Are perfectă dreptate, deci, d. Octavian Prie, când scrie, în cuvinte chibzuite, că „fără concursul și experiența școlară a Ardealului nu se poate inaugura aci un sistem școlar sănătos”. Dacă și această constatare i se pare *Vittorulul* o dovadă de... regionalism, atunci va trebui să credem că singura formulă de realizare a mult doritei unificări, — pentru care parcă ne-am străduit și noi puțin! — rămâne, pur și simplu, apologia nepriecerei și cultul incompetenței.

Noi suntem de altă părere. Unificarea desăvârșită nu se poate realiza decât printr'o concurență armonică a energiilor creatoare din toate provinciile românești. Aceste energii n'au dreptul să se izoleze, dar nici nu merită să fie îndepărtate. Lucrul, după cum se vede, e foarte limpede!

Politică și politicianism. — Iar găstrând aniversarea de trei ani dela repariția *Țării Noastre* la Cluj, revista *Infrățirea Românească*, organ al „Ligei Apărării Naționale Creștine”, binevoiește să ne adreseze câteva cuvinte de încurajare în lupta pe care o ducem pentru triumful desăvârșit al ideii naționale. Li mulțumim. În acelaș timp însă, *Infrățirea Românească* își prezintă rezervele sale în ceea ce privește atitudinea noastră față de partidele politice românești, învinovățindu-ne, după cât am înțeles, de politicianism.

E o eroare regretabilă, pe care ne vom sili s'o risipim în câteva rânduri de tipar. *Infrățirea Românească* confundă două noțiuni cu un conținut profund deosebit. Se înțelege dela sine, că urmărind realizarea integrală a unui ideal politic, pe care colecția *Țării Noastre* l'a lămurit indetual, nu

ni se poate cere să stăm într'o pură contemplație pasivă înaintea frământărilor publice dela noi. Judecând cu toată obiectivitatea ținta pe care o urmărește fiecare dintre partidele noastre politice și examinând cu aceeaș măsură mijloacele de propagandă întrebuintate de diferiții pretendenți la cârma țării, în chip foarte firesc ne-am precizat anumite judecăți și am tras anumite concluzii.

Cum puteam, de pildă, — câtă vreme urmărim consolidarea cât mai trainică a statului român în granițele lui întărite, — să aprobăm agitația partidului așa zis național, cu amenințările lui privitoare la „revizuirea pactului dela Alba Iulia” și cu gesturile lui lipsite de cel mai elementar respect la adresa Coroanei? Cum puteam, — câtă vreme credem în necesitatea unei prese naționale, — să aplaudăm dulcea tovarășie dintre partidul țărănesc și gazetele Blumenfelzilor din strada Sărindar? Și cum puteam, în sfârșit, — câtă vreme dorim întărirea economică a țărânilor noastre, — să primim cu simpatie politică financiară a partidului liberal, de pe urma căreia nu profită decât marele capital bancar?

Aceasta fiind situația, nădejdiile noastre s'au aprit asupra partidului popularului, pe care stăruim în a-l socoti unicul instrument potrivit de guvernare în împrejurările de față, pentru izbândă unor idei, pe care și *Infrățirea Românească*, în cea mai mare parte, după propria-i mărturisire, nu numai că le acceptă, dar le și profesază. Nu e vorba, deci, de „politicianism”; e vorba de *convingeri politice*. Ceea ce nu e acelaș lucru.

De-altfel, am fi foarte recunoscători *Infrățirii Românești*, dacă cercetând cu luare aminte, într'o expunere amănunțită, problema guvernării de mâine, ne-ar arăta care este soluția sa. Își închipuie *Infrățirea Românească*, în

mod sincer, că există altă metodă de guvernare decât aceea a partidelor politice? Și dintre toate partidele românești, cunoscându-le programul și cântărindu-le oamenii, pe care dintre ele îl preferă?

Meșterul Manole. — Gazetele, mai mult sau mai puțin clandestine ale d-lui Nicolaie Iorga, — care din leafa dumisale de profesor sărac întreține o presă destul de numeroasă, — au întreprins în ultimul timp o campanie foarte violentă și foarte persistentă împotriva dlui Victor Eftimiu. În fiecare zi, pe lungi coloane de tipar, diacii fostului apostol dela Vălenii de Munte se străduiesc să arate, — și argumentele pornografice nu lipsesc, — că autorul „Meșterului Manole“ e lipsit cu desăvârșire de duh, și că ultima sa dramă în versuri nu e decât o trivială scamatorie de bălcu.

Pușini dintre cititorii *Cuvântului* și ai *Neamului Românesc*, privind această grozavă furtună deslănțuită într'un pahar cu apă, vor fi înțeles motzul adevărat al acestei ofensive literare. În definitiv, trebuie să recunoașteți și dumneavoastră, că d. Victor Eftimiu nu e cel mai puțin talentat dintre poeții români în viață. Oricum, nu scrie mai rău decât d. Ion Al. Sân-Georgiu dela *Universul Literar*, care poartă dela o vreme încoace ghiozdanul cu opinii critice al dlui Nicolaie Iorga...

No-ocosi cum suntem de obicei, noi am descoperit sursa veritabilă a supărării bătrânului dramaturg. Am citit deunăzi în *Rampa*, excelentul oficios teatral al dlui Faust-Mohr, că autorul lui „Sarmală, amicul poporului“ și al altor capo d'opere scenice are și dumnealui o piesă, — tot în versuri! — în care e vorba, cași în drama dlui Victor Eftimiu tot de „Meșterul Manole“ Cum o să fie bun „Meșterul Manole“ al acestuia, când a scris pe

„Meșterul Manole“ și d. Nicolaie Iorga?

Nu trebuie să mai adăugăm, că „Meșterul Manole“ al dlui Nicolaie Iorga e o lucrare incomparabilă! Mai întâi, fiindcă n'are decât un act. Apoi, fiindcă în „Meșterul Manole“ al dlui Nicolaie Iorga personajul principal al legendei nu apare. (Cine spunea că nu se poate omite fără ouă?) Insfârșit, fiindcă în piesa fecundului poligraf nu se surpă nicio cărămidă, nu se zidește de vie nicio femeie și nu se petrece niciun sacrificiu. Lucrurile se petrec mult mai simplu. Are Doamna Despina un talisman făcător de minuni, pe care-l dă lui Neagoe Voevod, și biserica dela Curtea de Argeș se clădește, spre mulțumirea tuturor (și după cererea generală) fără nici o victimă omenească.

E o poveste plăcută și blajină ca o bucată de turtă dulce.

Se înțelege, odată cu turta dulce, dl Nicolaie Iorga a mâncat și tâlcul frumoasei legende. Și pe drept cuvânt. Pentru dl Nicolaie Iorga, cel mai nesățios consumator de hârtie din România întregită, jertfa consimțită pentru plâsmuirea unei opere de artă n'are niciun înțeles. Dl Nicolaie Iorga n'a cunoscut niciodată binecuvântata suferință a creațiunei, care-l chiauia de pildă pe Mihail Eminescu, atunci când se întreba:

Unde vei găsi cuvântul ce exprimă adevărul?

Dl Nicolaie Iorga face literatură cum își fată iepuroaicele puii. Cu o irezistibilă ușurință. Iată pentruce, odată ce a ajuns pe mâinile guralivului dramaturg, n'a mai rămas nimic din profundul simbol al legendei populare!

Dar, intrucât e de vină, pentru acest accident, inocentul d. Victor Eftimiu?

„Trăiască opoziția-unită!“ — Într'una din ședințele trecute ale Camerei s'a ridicat să vorbească dl Iosif Șindor, deputat maghiar, a cărui stă-

ruitoare grije de a răscoli mereu dușmăniile trecutului ni se pare cu desăvârșire inutilă. Fostul conducător al celebrei societăți „E. M. K. E.“, disprețuind, probabil, încercările tuturor acelor care se străduiesc să ajungă la o conviețuire liniștită cu minoritățile din Ardeal, a luat asupra lui sarcina de a zădărnici aceste bune intenții printr'o atitudine pe cât de provocatoare pe atât de regretabilă. În cuvântarea pe care a ținut-o deunăzi de la tribuna Parlamentului, a reușit să strecoare nenumărate accente pătimase, afirmând, între altele, că naționalitățile din vechea Ungarie, — și mai ales românii! — se bucurau de cele mai desăvârșite libertăți, sub toate raporturile. Sunt oameni cari uită atât de repede...

Cățiva reprezentanți ai așa numitului partid național, cari erau de față la acea ședință, în frunte cu prea cunoscutul profesionist politic părintele Man din Gherla, au crezut că e momentul să pomenească din nou, triumfători, despre pactul dela Ciucea, închipuindu și că pot arunca asupra noastră răspunderea întreagă pentru limbajul jicnitor al dlui Iosif Șandor. Deputatul maghiar, care ține, se vede, la originalitatea opiniilor sale, a risipit însă orice echivoc, deoarece și-a încheiat discursul cu strigătul: „Trăiască opoziția-unită“.

Puteți să vă închipuiți acum, ce garanții reprezintă această opoziție-unită, din punct de vedere al intereselor noastre naționale, dacă ea este pe placul unui adversar atât de învinsurat al neamului românesc!

O farsă. -- Ziarul *Viitorul*, care e de altfel o gazetă destul de serioasă, a pus la cale deunăzi o farsă foarte reușită. S'a apucat să publice un articol extrem de violent împotriva dlui N. Iorga, plin de aspre calificative și

ciuruit de indiscrete întrebări, lăsând să se înțeleagă că reprezintă părerile partidului liberal asupra elasticului nostru istoric de pe valea Teleajenului.

Presa din strada Sărindar a sărit imediat, ca un singur om, în apărarea bărbei ciufulite a dlui N. Iorga, și unul din blumenbergii democrației s'a grăbit să transcrie indignarea celorlalți admiratori de dată recentă ai idolului insultat: — „*Intr'un articol vindicativ și bălos, se răfoiește protestul protector, oficiosul liberal aruncă asupra dlui N. Iorga un hărdău întreg de lături. Gazeta agenților secreți, stipendiată de traficanții de permise și pașapoarte, îndrăznește să vorbească de milioanele dlui N. Iorga și se întreabă: cât câștigă un apostol!*“

Iată, însă, că farsa iese la iveală... Articolul publicat în *Viitorul*, care a indignat atât de rău pe admiratorii dlui N. Iorga nu fusese decât... o reproducere „tale-quale“ din *Aurora* de acum un an. Oficiosul țărănist, și nu oficiosul liberal a vorbit, — nu tocmai demult, — despre milioanele dlui N. Iorga, și tot el pusese întrebarea dureroasă: cât câștigă un apostol? Acum, știți și dumneavoastră, dl N. Iorga tratează o înțelegere cu țărăniștii; în hărdăul cu lături a început să incolțască sămânța unei colaborări viitoare...

Dar nu e pentru întâia oară când dl N. Iorga „ab lică“, după propria sa expresie, de dragul intereselor superioare ale țării. (Firește!) Nu s'a împăcat, în vederea aceluiaș nobil scop, cu pumnul dlui C. Argetoianu?

Un manifest comunist. Povestea cu asasinarea martirului Max Goldstein nu s'a isprăvit încă. După emoționantul protest al grauerilor dela *Adevărul*, cari au depus o lacrimă independentă pe mormântul bietului Max, avem de înregistrat, cum era de aș-

teptat, un salut și din partea comuniști lor români.

Prietenii cei buni în nenorocire se cunosc!

Comitetul central al partidului comunist din România, cu prilejul morții asasinului Goldștein, a redactat un manifest „către toți muncitorii, țărani și intelectuali”, care merită, într-adevăr, să fie cunoscut. Iată cum anunță partidul comunist trista veste: „După greva foamei de 56 zile, din ordinul guvernului, a fost asasinat în închisoarea Doftana muncitorul Max Goldștein. Cine era Max Goldștein? Era un muncitor din Bârlad, care în timpul celei mai drastice prigoniri a clasei muncitoare din România, după greva generală din 1920, revoțat de sângele martirilor proletariatului s'a răzbunat printr'un act terorist individual. În fața militarilor cari l'au judecat, Max a declarat: „Din bomba mea n'a explodat dinamita, ci suferințele și durerile poporului muncitor din România”. Și asta a fost un adevăr. Max Goldștein a mers pe cale greșită (sărăcul!), dar el a fost și rămâne eroul, martirul proletariatului”.

Aceste rânduri, probabil, vor avea darul să vă indigneze, pentru că au pornit din tabăra comuniștilor delanoi, ale căror scopuri de distrugere socială sunt cunoscute. Foarte bine. Dar nici *Adevărul* n'a privit în altfel „asasinarea lui Max Goldștein”, și cu toate aceste gazeta d-lor Kalman Blumenfeld și Kahană Grauer o citiți mai departe, o întrețineți cu banul dumneavoastră, și n'o aruncați cu scârbă, fiindcă ea nu se mărturisește comunistă, ci jură pe toate rotativele ei că-i democrată...

Cu presa nu se glumește, domnule!

Din ghetto. — Gazeta cu pistrii a honigmaniilor din Sărindar, publică printre reportagiile sale de senzație, știrea că pe culvarele Camerei d. Vintilă Brătianu, ministrul de Finanțe al României, a fost victima unei urmăriri în toată regula la care s'ar fi dedat d. Octavian Goga, fost ministru al Cultelor.

D. Octavian Goga, — adaugă numita foaie — ar fi depus atâta insistență în această urmărire, încât ministrul de Finanțe, asemenea unui cerb din pădurile seculare, ar fi dat, în văzul tuturor, vădite semne de neliniște, enervare și plictiseală, găsindu-se în postura de vânat.

Am renunțat de mult — din explicabile motive de igienă — a ne mai ocupa, de cotidienele acte insalubre ale mahalalei gazetărești, reprezentate cu succes de osebiții honigmani și ai lor șabăs-goimi.

Dar această nouă manifestare de suburbie ne face totuși să ne oprim în fața unei întrebări.

Pentruca să-ți poată încăpea în tivdă — oricât ar fi ea de putredă — socoteala că doi fruntași ai țării, un actual și un fost sfetnic al Tronului, s'ar putea coborî în public la gesturi de havră, pentru a concepe, și deci a dovedi, afinități morale cu o atare posibilitate, trebuie să vii de departe și de jos, foarte de jos. Din ce tenebroase un ghere, din ce rău mirositor colț de dughiană trebuie să fi descălecăt pe rotativele din Sărindar, pentru a scrie asemenea lucruri?

Cât privește honigmănescul scrib, răspunsul e simplu. El sosește direct din fundul soios al ghetto-ului, și se numește pe românește: jidan puturos. Un ovreiu subțire nu se dedă la astel de acte...